

DEVLET DIŞI SİLAHLI AKTÖRLERLE ASKERÎ İŞ BİRLİĞİ: USCENTCOM–SDG ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN BİR BÖLGESEL DEĞERLENDİRME

Military Cooperation with Non-State Armed Actors: A Regional Assessment Based on the Uscentcom–SDF Example

Nazım FATSA *

Öz

Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaş ve sonrası dönemi devlet ve devlet dışı silahlı aktörler (DDSA) arasında hibrit bir çatışma ortamı yaratmıştır. Bu çalışma Amerika Birleşik Devletleri Merkez Komutanlığı (USCENTCOM) ve Suriye Demokratik Güçleri (SDG) arasındaki bölgesel güvenlik iş birliği tasarımı terörizm, vekâlet savaşı ve DDSA kavramları arasındaki teorik ilişki üzerinden analiz etmektedir. Çalışmanın temel amacı bir devlet bürokrasisi olan USCENTCOM ile devlet dışı silahlı aktör olan SDG arasındaki iş birliğini taktiksel bir ortaklıktan öte, bölgesel güvenlik mimarisini dönüştüren stratejik bir ilişki olduğunu ortaya koymaktır. Askerî, istihbarî ve operasyonel dinamiklerin yanında bölgesel yansımalarının ve iş birliği neticesinde ortaya çıkan yeni bölgesel güç dengesinin de irdeleneceği araştırma, tarihsel olarak örgütlenmelerin dâhili itibarıyla sınırlılık gözetmekle beraber, USCENTCOM’un Amerikan dış politika yapım sürecinde özerk bir “aktör” gibi hareket ettiği ve SDG ile kurduğu ilişkinin, örgütü uluslararası alanda meşrulaştıran bir “devlet inşası” (state-building) pratiğine dönüştüğünü tespit etmiştir. USCENTCOM-SDG iş birliğinin bölgede istikrarı sağlamaktan ziyade, kırılganlığı derinleştiren ve güvenlik ikilemini besleyen yeni bir güç dengesi yarattığını savunan bu çalışmada betimsel ve tarihsel araştırma türü uygulanarak, belgeye dayalı analiz yapılacak olup nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: ABD, USCENTCOM, SDG, Orta Doğu, Bölgesel Güvenlik

Abstract

The civil war that began in Syria in 2011 and the subsequent period created a hybrid conflict environment between state and non-state actors (NSSA). This study analyzes the design of strategic security cooperation between the United States Central Command (USCENTCOM) and the Syrian Democratic Forces (SDF) through the theoretical relationships between terrorism, proxy wars, and NSA concepts. The main objective of the study is to establish a relationship between USCENTCOM, a state bureaucracy, and the SDF, a non-state actor, that goes beyond a tactical partnership and aims to create and shape a regional security architecture. The research, which will examine military, intelligence, and liberation dynamics, as well as the support and cooperation that has emerged in terms of new regional power, concludes that while the organizations maintain internal freedom, USCENTCOM acts as an “actor” in the process of making American foreign policy, and that the SDF, established through this collaboration, has achieved a “state-building” practice that legitimizes the organization at the international level. This type of economic and regional research will employ a qualitative research method, using document-based analysis, arguing that the USCENTCOM-SDG collaboration, rather than promoting regional stability, creates a new balance of power that deepens fragility and fuels the security dilemma.

Keywords: USA, USCENTCOM, SDF, Middle East, Regional Security

1. GİRİŞ

Orta Doğu konusunda yapılan birçok çalışma ve alan yazındaki birçok kaynakta Amerika Birleşik Devletleri’nin Orta Doğu politikası hakkında; dönemden döneme veya başkandan başkana değişmeyen, çizgisi her zaman net olan bir politika yürüttüğü görülmektedir. Özel olarak petrol ve İsrail devleti unsurlarının ABD’nin Orta Doğu politikasını belirleyen faktörler olduğunu söylemek mümkündür. 1947 yılında *-İsrail devletinin kurulmasından bir yıl önce / Suriye’nin kurulmasından üç yıl sonra-* ilan edilen ve Amerikan dış politikasında önemli bir yeri olan Truman Doktrini¹ bunu, “Orta

* Uzman, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, nazimfatsa@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9680-617X

¹ Truman Doktrini, Amerika Birleşik Devletleri tarafından oluşturulmuş, otoriter tehditlere maruz kaldığı öne sürülen ve ABD yanlısı olan ülkeleri desteklemeyi taahhüt eden bir dış politikadır.[1] Doktrin, Soğuk Savaş sırasında Sovyet Bloku’nun genişlemesini engellemek amacıyla ortaya çıktı. Başkan Harry S. Truman tarafından 12 Mart 1947’de Kongre’de ilan edildi.

Doğu'yu Komünizm tehdidinden korumak” şeklinde ifade etmiş ve sonrasında 1957 yılında Eisenhower Doktrini²’nin, “*Orta Doğu ülkelerine askerî ve ekonomik yardımda bulunulması*” ifadeleriyle ABD’nin Orta Doğu bölgesindeki dış politika ehemmiyeti belirgin hâle gelmiştir.

Kronoloji önemlidir fakat aynı zamanda ardıl olayların birbirleri ile ilişkilerinin analizi açısından tarih bilimi, uluslararası ilişkileri yorumlamada en önemli kaynaklardan biridir. Yukarıda bahsedilen Eisenhower Doktrini ilanından yine bir yıl sonra 1958’de, Mısır ve Suriye birleşerek “Birleşik Arap Cumhuriyeti” kurulmuş, fakat 1961 yılında Suriye’de yapılan askerî darbe ile Suriye’nin bağımsızlığı restore edilmiştir. Suriye’de yapılan bu darbenin ABD destekli olup olmadığı tartışma konusu olsa da ABD aynı yıl, yani 1961’de Küba’da Fidel Castro rejimini yıkmak için harekete geçen sürgündeki Kübalıların Domuzlar Körfezi çıkarmasında verdiği destekte hüsrana uğramıştır.

ABD’nin hedef ülkelerdeki azınlık, milis, muhalif veya ayrılıkçı güçlere destek vermesi Küba örneğinde de olduğu gibi Orta Doğu’da da sıklıkla kendini gösteren bir dış politika olmuştur. Bu bağlamda çalışma Suriye iç savaşı boyunca ABD’nin USCENTCOM aracılığı ile Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile yürüttüğü iş birliğinin bölgesel olarak değerlendirmesini yapmakta, bu bağlamda bu iş birliğinin uzun vadede bölgede istikrarı artırma mı yoksa kırılganlığı derinleştirme potansiyelinde mi olduğunu analiz etmeye çalışmaktadır. Bu anlamda ABD açısından “*ucuz iş gücü*” anlamı ifade eden vekâlet savaşlarının uluslararası ilişkilerdeki yeri ve hukukî karşılığı ifade edilmiş, Suriye’nin çalışmanın yapıldığı Aralık 2025 itibarıyla 14 yıllık savaş sürecinde vekâlet savaşlarından nasıl etkilendiği incelenmiştir.

Çalışma 2011-2025 yılları arasında Suriye’de gelişen iç savaşı; Türkiye, Rusya, İran ve Amerika Birleşik Devletleri dış politikaları ve güvenlik politikaları bağlamında incelemiştir. Yapılan araştırmada ABD’nin USCENTCOM kuvvetleri ile Suriye’de destekte bulunduğu Suriye Demokratik Güçleri (SDG)’nin vekâlet savaşı ilişkileri bölgesel yansımalar açısından değerlendirilmiştir. USCENTCOM ABD Savunma Bakanlığı’nın on bir birleşik muharip komutanlığından biri olup, sorumluluk alanı olan Orta Asya, Orta Doğu ve Güney Asya’nın bazı bölgelerindeki askerî operasyonlarda destek, danışmanlık ve yardım rollerini üstlenen kuruluştur. Çalışma ABD Savunma Bakanlığı’nın bölgedeki askerî gücü olan USCENTCOM’un sorumluluk bölgesi olan Orta Doğu’da ve dolayısıyla Suriye’de meydana gelen çatışma ve savaş ortamında bölgesel olarak devlet dışı silahlı aktör olan Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile olan asimetrik fakat karşılıklı bağımlı ilişkisini analiz düzeyinde incelemektedir. Çalışmada betimsel ve tarihsel araştırma türü uygulanarak, belgeye dayalı analiz yapılacak olup nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: DEVLET DIŞI SİLAHLI AKTÖRLER VE ASKERÎ İŞ BİRLİĞİ

Devlet dışı silahlı aktörleri (DDSA) tanımlamadan önce bu ögeler bağlamında ortaya çıkan terör ve terörizm unsurlarını da tanımlamak gerekir. Bu anlamda terör; şiddet içeren, irade ve amaç güden, devlet dışı veya bazen devletlerin de kullandığı bir şiddet eylemi olarak ifade edilebilir. (Aksu ve Dere, 2021, s. 6). Terörizm ise; gönüllü ve amaçlı terörist faaliyetleri kapsamında, şiddet kullanma tehdidiyle, geniş kitleleri sindirmek için hareket eden, bilinçli ve planlı faaliyetler olarak ifade edilebilir (Gökçe ve Aksu, 2025, s. 52). Başka bir ifadeyle terörizm, siyasal mücadelenin en radikal biçimlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Şiddeti temel araç olarak benimseyen bu yöntem, hedeflere ulaşmak amacıyla her türlü aracın meşru kabul edildiği ve silahlı eylemlerin aktif biçimde kullanıldığı bir mücadele

² Dwight Eisenhower, 1954 yılında “Barış için Atom” programını başlattı ve 5 Ocak 1957’de, ünlü Eisenhower Doktrini’ni açıkladı. Bu doktrin ile Orta Doğu ülkelerine askerî ve ekonomik yardımda bulunulması planlanmaktaydı. Yardımın amacı, Orta Doğu’da komünizmin yayılmasını önlemektir.

anlayışını ifade etmektedir. Bununla birlikte terörizm, başlı başına bir düşünce sistemi ya da ideoloji olarak ele alınmamaktadır. Aksine kendine özgü taktik, strateji ve yöntemlere sahip; çatışma ve savaş öncelleyen bir siyasal pratik olarak tanımlanmaktadır. Belirli bir ideolojik çerçeveye sınırlı olmayan terörizm; sol, sağ ve farklı radikal gruplar tarafından benimsenerek uygulanabilmektedir (Gökçe ve Aksu, 2020, s. 196).

Devlet Dışı Silahlı Aktör (DDSA); belirli bir bölgede etnik, dini ve siyasal hedeflerine ulaşmak amacıyla aşırı güçlü şiddet içeren hibrit askerî taktiklerle yol alan (Balcı, Keser ve Kocadaş, 2023), hiyerarşik bir örgütlenme ile birlikte güçlü ideolojik bağlılıkları kullanarak, toplumsal rıza üretiminde öznel stratejilerini kullanmış bulunan silahlı gruplar olarak tanımlanmaktadır. DDSA'ların ortak özellikleri şöyle ifade edilebilir (Yeşiltaş ve Duran, 2018, s. 23):

Hareket ve yönetim anlamında devlet kontrolüne bağlı değildir,

Askerî ve siyasî amaçlara ulaşmak için terör motivasyonu ile hareket ederler,

Gayri nizami askerî usulde eylemler gerçekleştirirler,

Hâkim alanlarda yarı devlet yapısı niteliği gösterirler.

Bu tür yapıların siyasal ve askerî alanlarda kabul edilebilir aktörler hâline gelmesinde, devlet merkezli güvenlik söylemlerinin iç ve dış tehditleri bütüncül biçimde yeniden çerçevellediği ve bu yolla olağanüstü politikaları meşrulaştırdığı güvenlikleşme literatüründe özellikle çalışılan konular arasındadır. Uluslararası hukuk bağlamında değerlendirildiğinde öncelikle “devlet dışı aktör” nitelendirmesinin hukukî bağlamının netleştirilmesi gereklidir. Yargılama süreçlerine katılım açısından özellikle günümüzde insan hakları alanında meydana gelen gelişmelerin neticesinde bireylerin sürece katılımları konusunda birçok olumlu argümanın söz konusu olduğunu söylemek mümkündür (Derin, 2025a).

Bu anlamda hukukî olarak devlet dışı aktörler bir dizi uluslararası mahkemeye doğrudan erişebilir ve taleplerini doğrudan uygulayabilirler. Daha da ötesinde devlet vasfı olmaksızın özellikle sivil toplum kuruluşları aracılığı ile bu aktörlerin uluslararası mahkemelere *amicus curiae* brifingleri³ sunmaları da söz konusudur (Bianchi, 2016, s. xii). Devlet dışı silahlı aktörler ise; “Askerî operasyonlarını yürüttüğü devlet veya devletlerden ayrı ve bunların kontrolü altında faaliyet göstermeyen siyasi, dini ve/veya askerî hedefleri olan herhangi bir silahlı grup” olarak tanımlanmaktadır (Bellal, Giacca, ve Casey-Maslen, 2011, s. 48). 1899 ve 1907 tarihli Kara Savaş Hukuku ve Gelenekleri Hakkında Lahey Sözleşmeleri gibi hukukî metinlerde yalnızca devletlerarası savaşlara uygulanan uluslararası düzenleme öncüllerine yer verilmiştir. Geleneksel olarak uluslararası insani hukuk devletleri arası çatışmaların yol açtığı zararları düzenlediğinden dolayı egemenlik ilkesine göre hareket edildiği görülmektedir. 1949 yılında imzalanan Cenevre Sözleşmesi’ne göre ise;

“...iki veya daha fazla Yüksek Akit Taraf arasında ortaya çıkabilecek tüm savaş ilanları veya diğer silahlı çatışmalar, savaş durumu taraflarından biri tarafından tanınmasa bile sözleşme, bir Yüksek Akit Tarafın topraklarının kısmî veya tam işgali durumlarında da söz konusu işgal silahlı direnişle karşılaşmasa bile geçerli olacaktır.” denilmektedir (Stewart, 2003, s. 317).

Sözleşmenin ortak maddelerinden 3. madde ise (International Committee of the Red Cross, 1949, s. 35):

³ *Amicus curiae* (“mahkeme dostu”) dilekçeleri, bir davaya doğrudan dahil olmayan ancak mahkemenin karar verme sürecine yardımcı olacak uzmanlık veya içgörüye sahip kişiler veya gruplar tarafından yazılan dilekçelerdir.

“Madde 3: Yüksek Akit Taraflardan birinin topraklarında uluslararası nitelikte olmayan silahlı çatışma meydana gelmesi hâlinde, çatışmanın tarafları en azından aşağıdaki hükümleri uygulamakla yükümlüdür: 1) Silahlı kuvvetlerin silahlarını bırakmış üyeleri ve hastalık, yaralanma, tutukluluk veya başka herhangi bir nedenle savaş dışı kalanlar da dâhil olmak üzere düşmanlıkta aktif olarak yer almayan kişiler, ırk, renk, din veya inanç, cinsiyet, doğum veya servet veya diğer benzer kriterlere dayalı herhangi bir olumsuz ayırım yapılmaksızın, her koşulda insani muameleye tabi tutulacaktır.” şeklinde ifade edilerek devlet dışı silahlı aktörlerin uluslararası hukuk yorumlamaları yapılmıştır.

Vekâlet savaşları (proxy warfare), herhangi bir çatışma durumunda sonucu etkilemek isteyen üçüncü tarafların dolaylı olarak çatışmaya dâhil olması olarak tanımlanır. Tanım bağlamında destekleyici unsur olarak devlet, devlet dışı aktör ve bunların silah, eğitim ve finansman için bir kanal görevi gören seçilmiş vekilleri söz konusudur. Vekâlet savaşlarındaki asıl gaye; riski en aza indirmek amacıyla, alternatif olarak mesafeli müdahaleler kullanarak faydayı en üst seviyeye çıkarmaktır (Mumford, 2013, s. 26). Amerika Birleşik Devletleri eski başkanı Dwight D. Eisenhower vekâlet savaşlarını “dünyadaki en ucuz sigorta” olarak tanımlamıştır. ABD’nin savaş doktrini bu ironik bağlamda dünya sahnesine entegre edildiğinde, bir vekalet savaşı durumunda doğrudan müdahaleden daha az maliyet harcandığı sonucu ortaya çıkmaktadır (Michnik ve Plakoudas, 2023, s. 9).

Literatürde devlet dışı silahlı aktörler, vekâlet savaşları ve terörizm kavramları birbirinden farklı olarak ele alınmış olsa da günümüzde bu üç olgu birbiri ile doğrudan ilişkili kavramlar olarak ele alınmaktadır. Devletler, doğrudan çatışmanın maliyetinden kaçınmak ve sorumluluğu reddedebilmek (plausible deniability) amacıyla sahadaki DDSA’lara egemenlik yetkilerini sınırlı süreli veya devamlı olarak devredebilirler. Bu anlamda vekâlet savaşlarının operasyonel aracı olarak kullanılan DDSA’lar, devletin onlar ile kurduğu vekâlet ilişkilerinin stratejik çıkarlarına göre “terör örgütü” veya “meşru ortak” olarak belirlenirler. Dolayısıyla vekâlet savaşı, devlet ile DDSA arasında kurulan ilişkinin türü terörizm ise bu aktörlerin başvurduğu yöntem veya maruz kaldığı etiket olarak bu stratejik denklemde yerini almaktadır (Salehyan, 2009, s. 18).

3. USCENTCOM–SDG İlişisinin Tarihsel Arka Planı

2011 yılında Arap Baharı sonrasında gerginleşen Orta Doğu, sıklıkla ulus ve bölge devletlerinde yaşanan iç karışıklarla yüz yüze kalmıştır. Fas, Libya ve Bahreyn ile birlikte Suriye’yi de etkisi altına alan Arap Baharı, bu ülkelerin neredeyse her yerinde esintilerini göstermeye başlamıştır. Libya’da Kaddafi’nin devrilmesinin ardından, Suriye rejimi istihbaratı tarafından dinlenen iki kadın doktorun Esad için de aynı sonu dilemeleri İdaret’ül-Muhaberat el-Amme⁴ tarafından tutuklanmalarına neden olmuş; sonrasında Dera’da başlayan gösteriler, tutuklanan çocuklar neticesinde gösterilere sert müdahaleler eden Esad güçleri ayaklanmalarla baş edemez duruma gelmiştir (Çıkmaz ve Aksu, 2019, s. 895). Karışıklığın ardından suların durulmadığı Suriye’de 10 Ekim 2015 tarihinde kurulmuş olan SDG, aynı tarihten bir gün sonra Haseke’de yapılan basın toplantısında kuruluşu ilan edilmiş örgütlenme amacının özerklik temelli “Federal Suriye” olduğunu ifade eden PKK, YPG ve YPJ unsurlarından oluşan bir örgüttür. Örgüt ABD’nin terör listesinde olan PKK ve YPG gruplarının liderlerinden Mazlum Kobani tarafından yönetilmekte ve dönem itibarıyla ABD Savunma Bakanlığı tarafından Kongre’ye dair hesap verilebilirlik ilkesince Amerikan birliklerin bölgedeki onay ve bütçe gereksinimlerinden dolayı yeni bir isimle ortaya çıkan paravan bir yapıdır (Yetkin, 2024, s. 373). SDG, ABD tarafından eğit-donat iş birliği ile gündeme getirilen bir örgüt olmakla birlikte günümüzde ortada bir DEAŞ tehlikesi kalmamış iken etkinliğini hâlâ devam ettirmektedir. ABD için her ne kadar SDG ismi ile tanımlanır olsa da PKK ve YPG’li teröristlerden oluştuğu bilinen örgüt PKK’nın Suriye kolu olarak faaliyetlerine devam etmektedir (Darıcılı, 2023, s. 59).

⁴ İstihbarat Genel Müdürlüğü (Arapça: العام الأمن إدارة - İdaret’ül-Muhaberat el-Amme) bilinen adıyla el-Muhaberat, Suriye Arap Cumhuriyeti’nin en önemli resmi sivil istihbarat servisi. İç muhalefeti bastırmakta önemli bir rol oynamıştır.

Orta Doğu'da Irak Şam İslam Devleti'nin (İŞİD/DEAŞ) yükselişi ve Suriye çatışmalarının artması ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri bölge stratejisini güncelleyerek artan oranda devlet dışı silahlı aktörlerle iş birliğine girmiştir (Bayramoğlu, 2020, s. 62). Açık ve gizli olarak Suriye'deki Demokratik Birlik Partisi (PYD) ve Halk Savunma Birlikleri (YPG) ile güvenlik koordinasyonu sağlayan ABD, bölgedeki müttefiklerinden olan Türkiye'nin konu ile ilgili endişelerini artırmıştır. ABD, PKK ve HPG'yi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne karşı sürdürdüğü ayrılıkçı politika ve isyandan dolayı terör örgütü olarak görmüştür. Özellikle semantik olarak terör gruplarının isim farklılıklarının olmasının Türkiye tarafından Suriye ve İran'da PKK'nın rolünü gizlemek için yapılan bir propaganda olduğu ifade edilmiş; Türkiye kararlı olarak PKK, PYD ve İran menşeli örgüt olan Kürdistan Özgür Yaşam Partisi (PJAK) ile onun askerî kanadı Doğu Kürdistan Savunma Birlikleri'nin (YRK) aynı şey olduğunu belirtmiştir. Öte yandan ABD, PYD ve YPG'nin tarihsel bağlarını kabul ederken kendi yasalarına göre farklı örgütler olduğunu ısrarda ve askerî iş birliğini sürdürmede tavrını değiştirmemiştir. İstisna olarak ABD'nin İran ve Irak'ta faaliyet gösteren Kürt milliyetçisi yasadışı PJAK örgütünü terör listesinde tanımlaması söz konusudur (Self ve Ferris, 2016, s. 10). YPG'nin 2013 yılının ortalarından itibaren başlattığı Kobani sürecinde ise özellikle örgüte kadın katılımının arttığı görülmüştür (Knights ve Wilgenburg, 2021, s. 68). Akabinde aynı yıl kurulan YPJ (2013), YPG'nin yalnızca kadınlardan oluşan bir kolu olarak ortaya çıkmıştır. Kuruluş felsefesini Abdullah Öcalan'ın görüş ve yazılarına dayandıran örgüt, kadın özgürlüğü referansı ile feminist liberter sosyalizm fikrini benimsemiş ve bünyesine mensubiyet kazandırmaya devam etmektedir (Yanarışik, 2021, s. 242).

Kısa adı USCENTCOM olan Amerika Birleşik Devletleri Merkez Komutanlığı (United States Central Command - USUSCENTCOM) ABD Savunma Bakanlığı'na bağlı olarak, ABD'nin "kalıcı çıkarlarını desteklemek amacıyla bölgesel güvenlik ve istikrarı artırmak için müttefikler ve ortaklarla askerî operasyonlar ve faaliyetler yürüten ve bunlara imkân sağlayan" bir kuruluştur (U.S. Central Command, 2025). John Morrissey, (2017) *The Long War: USCENTCOM, Grand Strategy, and Global Security (Geographies of Justice and Social Transformation)* isimli kitabında USCENTCOM'un Orta Doğu ve Orta Asya'daki ağlarının ABD dış politikasının bölgeye yansıtılması anlamında önemine vurgu yapmıştır. Bu bağlamda ABD'nin "mücadeleci hırsı" olarak tanımladığı USCENTCOM'un amacını ABD bölge doktrini ile bağdaştırarak, "Körfez petrolüne garantili erişim" in yolunun Orta Doğu güvenliğine yönelik kalıcı ABD etkisinin daiminde olduğunu ifade etmiştir (Morrissey, 2017, s. 30). 2014 yılından itibaren ABD'nin Suriye ve Irak'da DEAŞ ile mücadele hususunda yürüttüğü askerî operasyonların, 2021 yılında Amerikan ordusunun Irak'tan çekilmesinin ardından kuzeydoğu Suriye hattı üzerinde devam ettiği bilinmektedir. Biden yönetimi Suriye'de yaklaşık 900 ABD askerini DEAŞ'a karşı operasyonları desteklemek amacıyla bölgede tutmaya devam etmektedir (McInnis ve McGarry, 2022).

Amerikan Savunma Teknikleri Enformasyon Servisi, USCENTCOM ve SDG ilişkisini müttefik güçlere destek, danışmanlık ve eğitim verilmesi bağlamında düzenlemiş; bu konuda Kongre Araştırma Merkezi tarafından 2022 yılında yayınlanan raporda bunu şu şekilde ifade etmiştir (Humud, Syria ve U.S. Policy, 2022):

"ABD, 2014 yılında Kongre tarafından onaylanan Suriye Eğitim ve Donatım Programı kapsamında Suriye'deki müttefik güçlere eğitim, danışmanlık ve destek sağlamaya devam etmektedir. Program, Suriye'deki ortak güçlerin İslam Devleti'ni yenebilecek hâle gelmesini amaçlamaktadır. 2021 yılının sonlarında ABD askerî yetkilileri, SDG operasyonlarının İslam Devleti'nin yeniden yapılanma ve yüksek profilli saldırılar gerçekleştirme kabiliyetini sınırladığını ve SDG'nin "Koalisyonun istihbarat, gözetleme ve keşif kabiliyetlerine tamamen bağımlı kaldığını" belirtmiştir."

2016 yılına gelindiğinde Suriye sahasında USCENTCOM ve SDG iş birliklerinin özellikle arttığı gözlemlenmiştir. Amerikan USCENTCOM, Irak'ta DEAŞ kontrolündeki Musul'u ele geçirebilmek için Suriye'de hareketin başladığı nokta olan Rakka'ya ilerlemek için SDG güçlerinin girişimlerini desteklemiştir. Bu girişimlerin ardından istenilen noktaya gelemeyen DEAŞ mücadelesi, özellikle SDG'nin son Rakka saldırısı olan 6 Haziran 2017 tarihinde yeniden başlamış; Amerikan güçlerinin de desteğiyle bir gün içerisinde Rakka şehrinin yaklaşık yüzde 40'ı ele geçirilmiştir. Başkanlık Özel Temsilcisi McGurk, bunu koalisyonun beklenmedik başarısı olarak yorumlamıştır. Çatışmaların

ardından ABD destekli SDG ve ISF güçleri 17 Kasım 2017 tarihinde Suriye sınırına yakın Rawa'yı almış ve Irak'ta IŞİD'in elinde kalan son kentsel kalesini de ele geçirmiştir (Lambeth, 2021, s. 9).

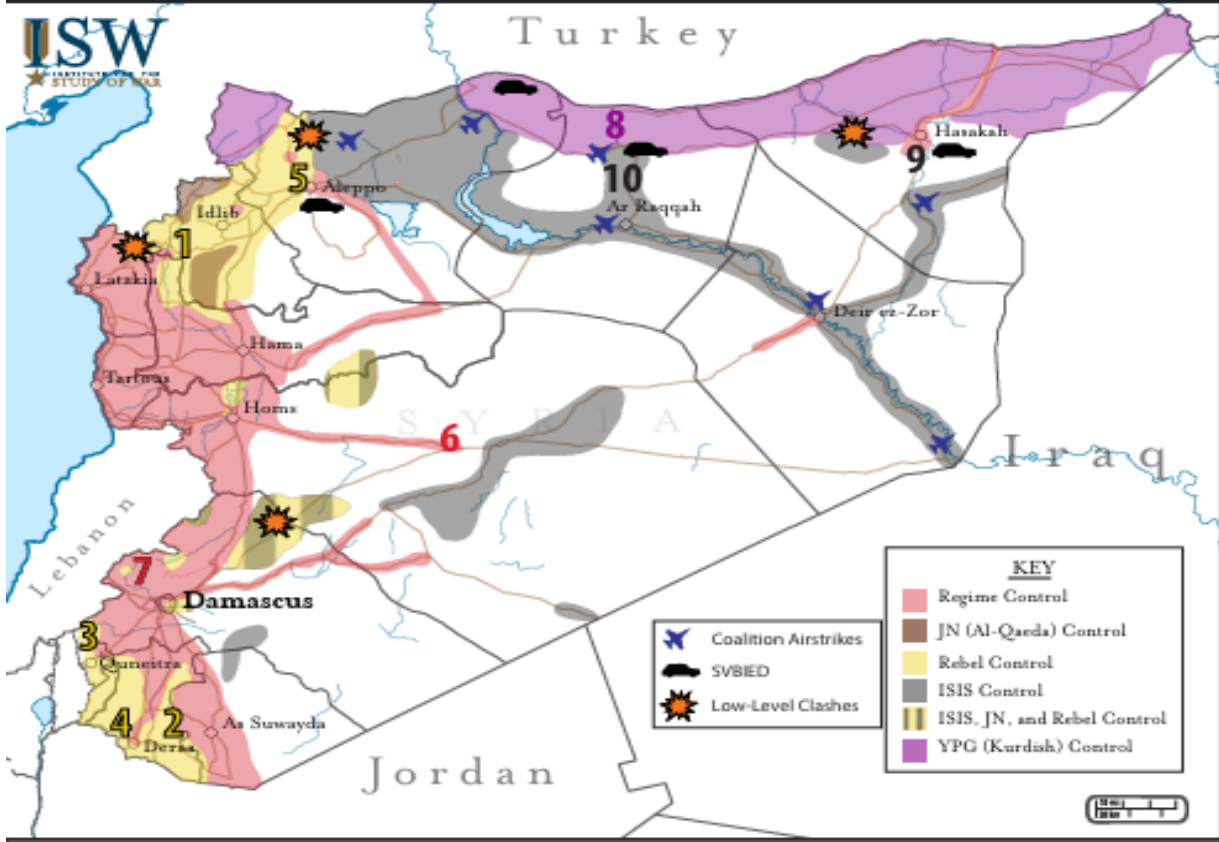
Süreç içerisinde rejim ilerlemesini kuzeye kaydırmış, Humus ve Şam'ın doğusuna girmemiştir. ABD ise 2020 yılı itibarıyla Suriye'deki varlığını 500-600 asker ile sürdürmektedir. 2020 sonlarına doğru 100 asker takviyesi daha yapan ABD, ek jet devriyeleri ve Bradley savaş uçağı desteği ile koalisyon güçlerine destek vermiştir. Özellikle bu noktada SDG'nin DEAŞ güçlerine dair operasyonları desteklenmiş ve Trump tarafından bu operasyonlar “petrolün korunması” övgüsü ile nitelendirilmiştir. SDG'nin kontrolündeki Rakka kuzeyine Türkiye'nin girmesi ile 2020 Ekim'inde binin altına düşen DEAŞ militanı sayısı ile SDG militanlarının yalnızca hapishane güvenliği ve kaçakçılık girişimleri ile meşgul kaldıkları gözlemlenmiştir (Dent, 2020, s. 4).

4. İŞ BİRLİĞİNİN ALAN BOYUTU: ASKERÎ, İSTİHBARÎ VE OPERASYONEL DİNAMİKLER

Obama ve Trump yönetimleri ABD'nin Orta Doğu iş birlikleri konusunda yaptıkları açıklamalarda; “*ortaklarımız tarafından yönetilen...*”, “*Amerika Birleşik Devletleri'nin desteğiyle...*”, “*ortaklık anlaşmaları yoluyla*” ifadelerini oldukça sık kullanmışlardır. Askerî iş birlikleri konusunda “*sorunun ve sonuçlarının sorumluluğunu etkilenen halkın üzerinde tutmak*” amacına vurgu yapan ABD'li General Joseph Votel'in Washington'ın ölçülebilir ve esnek özelliklerle sunduğu bu doktrinin, özellikle bölgede yerel güçlerin karşı karşıya getirilmesi ve ABD ordusunun bu senaryoda sorun çözen taraf olmasına referans yaptığı söylenebilir. Bilhassa belirli sorunları bölgedeki bir vekile devretmenin maliyet açısından ABD'ye oldukça hesaplı geldiğini söylemek mümkündür. Suriye'de 2011 yılında Esad'ın Barack Obama ve Recep Tayyip Erdoğan tarafından “*istifaya davet*” edilmesinin ardından hem Türkiye hem de ABD bölgede Özgür Suriye Ordusu'nu (ÖSO) desteklemiştir. Ardından ABD'nin eğit-donat faaliyetleri ile bölgede desteklenen ÖSO güçlerinin yeniden konfigürasyonu askerî açıdan yetersiz kalınca, ABD için başka bir vekâlet savaşçısı bulmak çok da zor olmamıştır. Bu bağlamda, bu tür dış politika tercihleri çoğu zaman yalnızca teknik güvenlik kaygılarıyla değil; tarihsel anlatılar ve kimlik temelli söylemler aracılığıyla da meşrulaştırılmaktadır (Derin, 2025b). ABD Ordusu Generali Raymond Thomas tarafından isimlendirilen Suriye Demokratik Güçleri (SDG) isimli örgüt, Türkiye'nin hassasiyetleri ve Kongre'nin PKK ve YPG örgütlerini terör listesine dâhil etmesi sebebiyle farklı bir etiketle ortaya çıkmıştır. Amerikan askerî yetkililerinin danışmanlığında tertip edilen SDG, 2016 yılına gelindiğinde yaklaşık 30.000 kişilik bir güce sahipti. Ankara'nın YPG, PKK ve SDG arasında bir fark görmediğini deklare etmesine rağmen ABD, SDG'nin “*PKK ile önemli bağları olduğunu*” ifade ederek DEAŞ ile mücadele kapsamında eğit-donat ve danışmanlık programları ile SDG'ye bölgede destek vermeye devam etmiştir (Maguire, 2020, s. 9).

ABD güçleri tarafından finanse edilen milislerin Halep ve Türkiye sınırındaki bölgelerde birbirleri ile çatışmaları, istihbarat yetkilileri ve askerî planlamacıların 2011 yılından bu yana finanse ettikleri ve eğittikleri gruplar üzerinde kontrollerinin dağıldığını ortaya koymuştur. Özellikle Halep'in kuzeyinde meydana gelen milis gruplar arasındaki çatışmalar, CIA ve Pentagon tarafından silahlandırılan grupların istihbarî açıdan olumsuz değerlendirmelerine sebep olmuştur. Takip eden yılın şubat ayı ortalarında ise CIA destekli Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile Pentagon destekli Fursan al Haq isimli grup arasında çıkan çatışmalar sonucunda Halep'in yaklaşık 32 km kuzeyindeki Marea kasabası boşaltılmıştır (Bulos, Hennigan, ve Bennett, 2025). İstihbarî anlamda ABD'nin Suriye bölgesindeki faaliyetleri 2012 yılından beri sürmekteydi, ancak resmî olarak 2013 yılı Haziran ayında CIA Suriye programı hazırlandı. CIA programının amacı “*Özgür Suriye Ordusu'nu (ÖSO) İslamcı gruplara, özellikle de El Kaide'nin Suriye kolu olan Jabhat al-Nusra'ya karşı güçlendirmek*” olarak ifade edilmiştir. Kongrenin ve ABD Başkanı Barack Obama'nın CIA programı ile ilgili onay vermeleri için gerekli olan rejimin nükleer silah kullandığını ifade eden raporların ardından ikna olan Washington yönetimi; öncelikle isyancı gruplara hafif silahlar, askerî eğitim, para desteği ve TOW tanksavar füzeleri sağladı. Başlangıçta CIA programı; iç savaşın kuzey cephesinde, orta cephesinde ve güney cephesinde Esad rejimine karşı savaşan isyancıları desteklemekteydi ama planlar bu doğrultuda ilerlemedi. Savaşın ilerleyen dönemlerine doğru Ürdün ve Türkiye'nin bölgedeki dengesiz politikalar sebebiyle ittifaktan ayrılmaları, CIA'nin verdiği desteğin yerel güçler üzerindeki etkisini oldukça azalttı. Bu noktada

bilhassa CIA istihbarat desteklerinin Türkiye için terör listesinde olan PKK ve YPG bağlantılı örgüt SDG'ye gitmesi söz konusu gelişmenin temel nedeni olarak gösterilebilir (Balanche, 2017).

Şekil 1. 2015 yılı itibariyle Suriye sahası kontrol alanları (ISW, 2015).

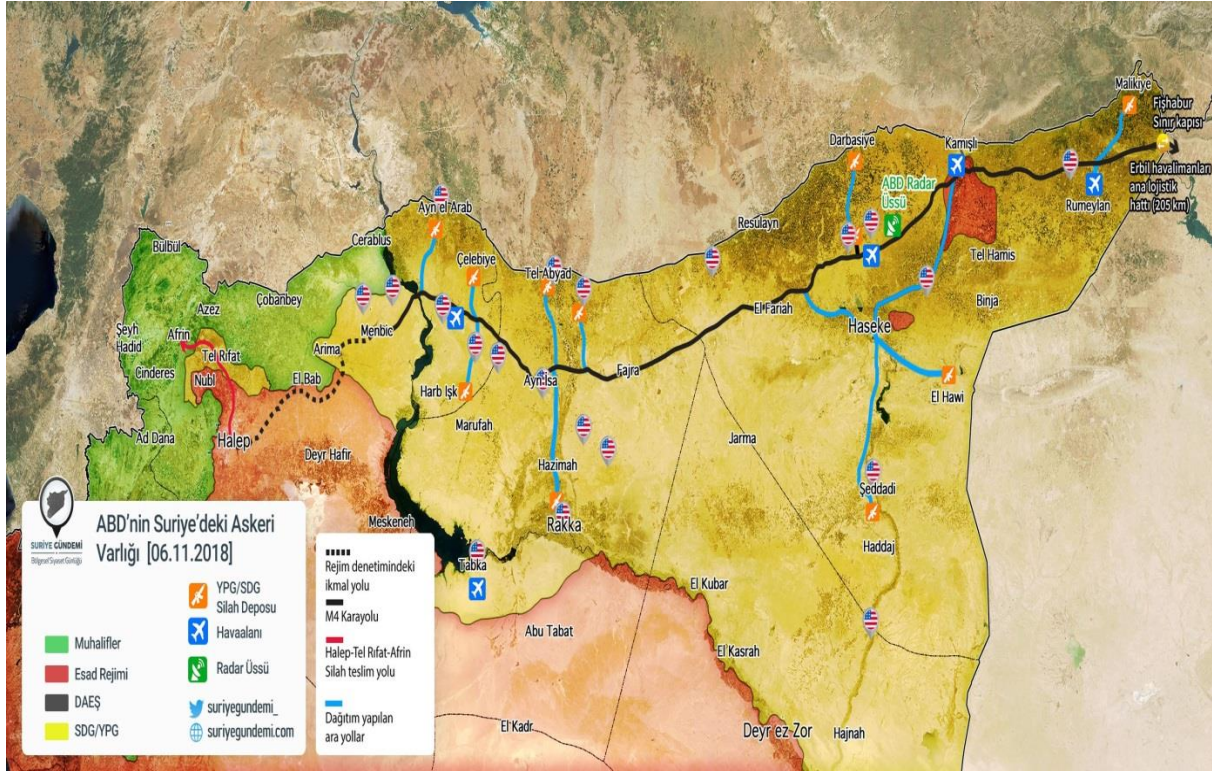
Şekil 1'deki harita, 2015 yılı Temmuz ayı itibariyle Suriye'deki kontrol üslerinin mevkilerini göstermektedir. Türkiye sınırında Fırat Nehri'nin doğusundan Türkiye, İran ve Irak sınırları kesişim noktasına kadar ABD destekli YPG kontrolünün olduğu alan; Fırat Nehri'nin batısında ise nehir yatağı boyunca Irak sınırına kadar yerini DEAŞ kontrolüne bırakmıştır. Rejim güçlerinin ise Lazkiye'den itibaren Lübnan sınırını takip ederek Şam hattı üzerinden Ürdün'e kadar ulaştığı görülmektedir.

2014 yılında Başkan Obama yönetimindeki ABD, Irak'ta Bağdat'ın kapılarına kadar dayanan DEAŞ ilerlemesi nedeniyle DEAŞ karşıtı hava saldırılarını desteklemek amacıyla Irak'a birkaç bin asker yollamıştır. Aynı yılın Eylül ayının sonlarına doğru ise ABD, DEAŞ ile savaşan YPG'ye yardım amacıyla USCENTCOM birliklerini Suriye'ye yollamıştır. YPG'ye verilen bu lojistik ve askerî destek 2015 yılında yerini isim değişikliği ile SDG'ye bırakmıştır. ABD'nin bu desteği 2016 yılında Suriye Demokratik Güçleri'ni eğitmek ve onlara lojistik destek sağlamakla kalmamış, SDG'nin bunun karşılığında Suriye'deki IŞİD hedeflerine karşı ABD ve koalisyonun hava savaşına da yardım etmesine ortam hazırlamıştır (Aftandilian, 2018). ABD'nin 20 Aralık 2019 tarihinde hazırladığı Public Law 116-93, Amerika Birleşik Devletleri'nde "Consolidated Appropriations Act, 2020" adıyla bilinen 2020 Mali Yılı Toplu Ödenek Yasasıdır. Bu yasada Suriye bölgesindeki milislere verilecek askerî, lojistik ve finansal destek ile ilgili:

"Irak ve Suriye'deki İslam Devleti'ne Karşı Eğitim ve Teçhizat Fonu" için 1.195.000.000 dolar, 30 Eylül 2021 tarihine kadar kullanılabilir kalacaktır: Ancak bu fonlar, Dışişleri Bakanı ile koordineli olarak Savunma Bakanının, Irak ve Suriye İslam Devleti'ne ve bağlı veya ilişkili gruplara karşı faaliyetlere katılan veya katılmaya hazırlanan yabancı güvenlik güçlerine, düzensiz güçlere, gruplara veya bireylere eğitim, ekipman, lojistik destek, malzeme ve hizmetler, maaşlar, altyapı onarımı ve yenileme, tesislerin güçlendirilmesi ve insani muamele için inşaat ve sürdürülebilirlik dâhil olmak üzere yardım sağlamak için kullanılabilir. Ayrıca bu fonlar; Irak ve Suriye İslam

Devleti'nin eylemleri nedeniyle Ürdün, Lübnan, Mısır ve Tunus dâhil olmak üzere çatışma bölgelerine komşu ülkelerin sınır güvenliğini artırmak için Savunma Bakanının belirleyeceği miktarlarda kullanılabilir.” denilmiştir (United States Congress, 2019, s. 52).

2020 yılı Savunma Bakanlığı Ödenek Yasası, DEAŞ'a karşı küresel çapta mücadele anlamında tasarlanmış olup, karşı faaliyetlerde bulunan ülkelere veya düzensiz güçlere eğitim, ekipman, lojistik destek, altyapı onarımı ve sürdürülebilirlik sağlamak da dâhil olmak üzere önemli lojistik desteklerin karşılanacağı 1,195 milyar dolar bütçe ayırmıştır. 30 Eylül 2021 tarihine kadar kullanılabilir bırakılan bu bütçe, ABD'nin bölgede SDG'ye verdiği parasal ve lojistik desteğin resmî olarak karşılığı olmuştur (Humud ve Blanchard, 2020, s. 16).

Şekil 2. ABD'nin Suriye'deki Askerî Varlığı ve Lojistik Hattı (Suriye Gündemi, 2018).

Şekil 2'de ABD'nin Suriye'deki askerî varlığı ve lojistik hatları gösterilmiştir. Yeşil renkli alanlar muhaliflerin, kırmızı renkli alanlar Esad rejiminin, sarı renkli alanlar ise SDG ve YPG'nin kontrolü altındaki bölgeleri ifade etmektedir. Harita incelendiğinde; Fırat'ın batısının muhaliflerin kontrolünde, doğusunun ise Irak sınırına kadar SDG'nin kontrolünde olduğu görülmektedir. Çalışmanın bu başlığı itibarıyla alandaki iş birliği açısından harita, lojistik dağıtımın hatlarını ve hangi birliklere ulaştığının gösterilmesi nedeniyle önemlidir. Türkiye sınır hattı üzerinde inceleme yapıldığında; Fırat'ın doğusunda Rumeylan'dan Malikiye'deki SDG birliklerine, Kamışlı'dan Seddadi'deki SDG birliklerine, ABD radar üssünden Darbasiye'deki ve El-Hawi'deki SDG birliklerine, Tel-Abyad ve Rakka arasındaki lojistik yolu kanalıyla karşılıklı olarak konuşlanmış SDG birliklerine kara ve hava yolu ile yardım ve lojistik ulaştırıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Ayn El Arab, Çelebiye ve Harb Işk'ta varolan SDG konuşlanmasının M4 karayolunun güneyindeki ABD hava üssü etrafında duvar ördüğü görülmektedir. M4 karayolu ABD denetiminde olup Ayn El Arab, Çelebiye, Tel-Abyad ve Haseke gibi bölgelerden gelen desteğin kara yolu ile SDG'ye ulaştırılmasını sağlamaktadır. Ayrıca ABD'nin bölgede Tabka, Menbiç, Haseke, Kamışlı ve Rumeylan olmak üzere beş hava üssü de bulunmaktadır.

5. BÖLGESEL YANSIMALAR: TÜRKİYE, RUSYA VE İRAN

“Our approach is **by, with, and through** our Allies, so that they own these spaces and the U.S. does not.”⁵

James Norman Mattis⁶

Vekâlet savaşları ve devlet dışı silahlı aktörlerin etkililiği, kullanılması ve bunlarla yapılan iş birliklerinin uzun vadede istikrarı üzerine değerlendirmelerin yapıldığı çalışmada, Amerikan askeri doktrini olan “*by-with-through*” operasyonel yaklaşımından bahsetmek gerekmektedir. *By-with-through*, “aracılığı, desteği, vasıtası” anlamına gelen bir kelime grubudur.

Votel ve Keravuori, (2018), *The By-With-Through Operational Approach* (The By-With-Through Operasyonel Yaklaşımı) isimli çalışmalarında yaklaşımın tanımını şu şekilde ifade etmişlerdir:

“ABD Merkez Komutanlığı (USUSCENTCOM) tarafından tanımlanan “*by-with-through*” (BWT) operasyonel yaklaşımı; operasyonların devlet veya devlet dışı ortaklarımız tarafından, ABD veya ABD liderliğindeki koalisyonların desteği ve ABD yetkilileri ile ortak anlaşmalar aracılığıyla yürütülmesidir.”

Yaklaşım, USCENTCOM’un sorumluluk alanlarında kaynakların kısıtlı olduğu ortamları baz alarak özelleştirilebilir, uyarlanabilir ve ekonomik olarak fayda getirir bir sistem olarak ortaya çıkmaktadır. ABD Savunma Bakanlığı yetkililerine göre; müşterek kuvvetlerin organizasyonu, kaynak ve eğitimi konusunda ortaklar ve hükûmetlerin katılımı ile operasyon alanlarında bu yaklaşımla oldukça etkin yol alacak ve özellikle çok kutuplu operasyon ortamlarında kaynak kısıtlılığına dair bu yaklaşımla hareket etmek, ortak bir anlayış ve müşterek kuvvet doktrininin gelişmesini sağlayacaktır (Votel ve Keravuori, 2018, s. 40).

ABD’nin savaş politikaları bağlamında özellikle Orta Doğu’da Kürtler ile ilişkisi, vekâlet ve müşterekleşme anlamında uzun yıllardır şekillenmektedir. Son yıllarda ABD, Orta Doğu politikaları nezdinde giderek artan Kürtlerin önemi, bölge devletlerinin çökmeleri ile birlikte önemli oranda hız kazanmıştır. Mısır’da dış müdahaleyi engelleyen işlev bozukluğu (2011), Irak’ta giderek artan Anti Amerikancılık (2011) ve her ikisinin Türkiye’de ABD aleyhine tezahür etmesi (2016) yalnızca diplomatik bir kurgu olmaktan öteye geçmiştir. Kissinger’in denge ilkelerinin ABD-Kürt ilişkilerinin sınırlarını belirlediği düşünüldüğünde, Kürtlerin Orta Doğu’da süregelen gelişmelerle hâlâ ABD için devlet ve devlet dışı aktör olarak müttefik kalmalarının ne kadar mümkün olduğu ise tartışma konusudur (Esty, 2017, s. 40). Suriye bağlamında özellikle Türkiye ile ikili ilişkilerini vekâlet savaşları ile sarsan ABD, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde bu bağlamda bölgedeki müttefikleri nezdinde eleştirilere maruz kalmıştır. Rasyonel olarak SDG’nin DEAŞ ile mücadelede desteklenmesi Türkiye ile gerginliğin tırmanmasına neden olduğundan, Türkiye’nin bu noktada YPG ve uzantısı olan SDG’ye karşı agresif tutum göstermesi oldukça olağan görülmelidir. Türkiye’nin konu ile ilgili ciddi tavrı bilhassa SDG’ye verilen ABD desteğinin gözden geçirilmesi ile hafifler denilebilir. Bu noktada Kissinger denge politikaları ABD makamlarınca göz ardı edilmektedir. Terazinin diğer tarafında yer alan DEAŞ ile mücadele konusunda, Türkiye için terör örgütü ve doğal olarak tehdit olan SDG’ye verilen ABD desteği, DEAŞ ile de mücadeleyi zayıflatmakta ve buradan hareketle Türkiye’ye karşı direnmek hayati bir ulusal çıkar olarak ABD yönetiminin karşısına çıkmaktadır (Ryu, 2023, s. 6).

2015 yılından itibaren Suriye meselesi Türkiye, Rusya ve ABD arasındaki tartışmalı konuların başında olmuştur. Ankara, Washington’un Kürtlere verdiği destek nedeniyle ilişkiler hususunda ABD’li politika üreticilerin öngöremediği oranda Amerika’dan uzaklaşmış; sonuç olarak

⁵ “Bizim yaklaşımımız; müttefiklerimizle omuz omuza, onların gücü ve varlığıyla ilerlemektir ki bu alanların hâkimiyeti bize değil, onlara ait olsun.”

⁶ James Mattis (8 Eylül 1950, Pullman, Washington, ABD doğumlu) ABD Deniz Piyade Teşkilatı generali olup, Merkez Komutanlığı (Centcom; 2010–13) başkanlığı görevini yürütmüş ve daha sonra ABD Başkanı Donald Trump’ın kabinesinde savunma bakanlığı (2017–18) görevini üstlenmiştir.

Türkiye, Rus S-400 füzelerini ülkeye konuşlandırarak Suriye'deki hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olacak stratejik bir düzenleme ile Rusya'nın bölge politikasının yanında yer almıştır. Buna karşılık Türkiye'yi F-35 Ortak Saldırı Uçağı programından çıkaran ABD, gerilen ilişkilerin Obama dönemi sonrasında ABD askerlerinin Suriye'den çekilmesi hususunda kendi yönetiminin aksine Erdoğan'ın yanında yer alan Trump ile yeni bir döneme yeşil ışık yakmıştır (Siccardi, 2021, s. 16).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Suriye krizinin 10. Yılı dolısıyla kaleme aldığı makalede Türkiye'nin en uzun sınırlara sahip olduğu Suriye'de yaşanan insani kriz ve savaşın bölgedeki yansımalarına dikkat çekerek şunları söylemiştir:

“Demokrasi, özgürlük ve insan haklarının yeniden moda olduğu şimdilerde insanlığın Suriye'deki icraatları, samimiyetimizin nihai ölçüsü olacaktır. Bölgede barış ve istikrârın yeniden tesis edilmesinin, Batı'nın Türkiye'yi samimi ve güçlü bir şekilde desteklemesine bağlı olduğuna inanıyorum.”

Erdoğan bunun yanında Türkiye'nin milyonlarca mülteciyi ağırlayan, başta DEAŞ olmak üzere Suriye'de faaliyet gösteren tüm terör örgütleri ile mücadele hâlinde olan bir komşu ülke olduğunu ifade ederek, özellikle çatışma bölgesinde terör örgütleri konusunda ılımlı muhaliflere diğer ülkelerden destek çağrısında bulunmuştur. Bu bağlamda NATO'nun güneydoğu sınırının güvence altına alındığını ifade eden Erdoğan, savaşın devam etmesinin uluslararası güvenliğe ve Avrupa siyasi istikrârına zarar vereceğini belirtmiştir (Bloomberg HT, 2021).

2015 yılında Türk Hava Kuvvetleri tarafından düşürülen Rus uçağı krizinin ardından Ankara ve Moskova ilişkileri donma noktasına gelmesine rağmen Rusya'nın Soçi görüşmelerinden alamadığı tatmin edici sonuç, Kürtlere yönelik politika diğer değişikliklerden bağımsız olarak Ankara ve Moskova'yı bölme ihtimâli ile karşı karşıya bırakmıştır. Türkiye'ye karşı çıkarlarını savunmak için uzun süreli bir çatışma riskini göze almak istemeyen Moskova'nın, 2017 Astana Görüşmeleri ile Suriye hususunda yeni bir sayfa açtığı söylenebilir (Souleimanov ve Dzutsati, 2018, s. 45). Bu noktada Rusya'nın Suriye iç savaşı konusundaki rolüne odaklanmak gereklidir. Rusya, Suriye'ye müdahalesine 2015 yılı itibariyle temel olarak iki nedenle start vermiştir. Birincisi Rus liderlerin stratejik bir Orta Doğu ülkesi olan Suriye'de istikrârı sağlamak için geliştirdiği çabalar, ikincisi ise ABD ve müttefiklerinin Esad rejimini devirmek istemeleri neticesiyle yerine gelecek olan yeni hükûmetin Rusya politikalarına uzak kalması ihtimâlidir. Ancak her ne kadar bu iki neden Moskova'nın savaş ortamına girmesi için Ruslar çok da ikna edici olmadığından Rusya, kabul edilebilir bir maliyet ve uygulanabilir bir askerî strateji oluşturma kabiliyetinden yola çıkarak riskli bir adım atıp müdahalede bulunmuştur. Bu bağlamda bölünmüş bir düşmana müdahalede hava ve kara gücünü kullanan Rusya, 1980'lerde Sovyetler Birliği'nin Afganistan'da yaptığı gibi çok fazla ordu gücü kullanmak yerine Lübnan Hizbullah'ını ve diğer milisler ile özel askerî aktörleri kullanıp; sabit kanatlı uçaklar, helikopterler, gemiler ve denizaltılarla saldırılar düzenleyerek bu güçleri destekleme yolunu tercih etmiştir (Jones, 2020, s. 2).

Esasında Orta Doğu'nun yeniden dizaynında söz sahibi olmak isteyen Rusya için Suriye ilişkilerinin 1956 Süveyş Krizi'nden sonra başladığını söylemek yanlış değildir. Suriye, 1971 yılından sonra Sovyetler Birliği'nin bir uydu devleti hâline gelmişti. 1991'de Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından Sovyet filoları Akdeniz'den ayrıldı ve Suriye üslerinin önemi hızla azaldı. Bu döneme kadar Sovyetler Birliği, Suriye'de Akdeniz kıyısındaki Tartus⁷'u Beşinci Eskadra⁸'yı desteklemek için kullanmıştı. Rusya bu noktadan hareketle 2017 yılında Suriye rejiminin devamını sağlamak ve mevcut askerî altyapısını geliştirmek amacıyla Tartus için kırk dokuz yıllık bir kira sözleşmesi imzaladı. Rusya'ya uluslararası politikada büyük güç kazandıran Orta Doğu'daki bu varlık, teoride ABD'nin Esad'ı devirmek için Libya benzeri bir müdahalede bulunmasını engellemek olarak görülmektedir. Bu konuda Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov: *“Koalisyon güçlerinin bazı liderleri ve daha sonra NATO Genel Sekreteri, Libya operasyonunu gelecek için bir ‘model’ olarak nitelendirdi. Rusya'ya*

⁷ Tartus, Suriye'nin batısında yer alan şehir. Rusya'nın kullandığı Tartus, Rusya Deniz Kuvvetleri Tesisi de limanda kiralanan bir askerî yerleşmedir. Resmi Rusya kullanımında yerleşim “üs” olarak değil, “Malzeme-Teknik Destek Noktası” olarak sınıflandırılır.

⁸ 5'inci Filo (Rusça : пятая эскадра, translit . pyataya eskadra), Sovyet Donanması'nın bir filosuydu .

geline, gelecekte buna benzer bir şeyin tekrar olmasına izin vermeyeceğiz.” diyerek önemli bir uyarıda da bulunmuştur. Bu bağlamda özellikle enerji güvenliğine olan ilginin de artmasıyla birlikte (Balcı ve Keser, 2023, s. 208) ABD’nin Irak ve Afganistan’daki müdahalesi üzerinden yirmi yıldan fazla bir süre geçmişken, devam eden Libya ve Yemen çatışmaları ve ABD çıkarlarını tehdit eden daha geniş bir bölgesel çatışmayı ateşleyebilecek sayısız karışıklıkla birlikte Washington, Rus müdahalesine ve Moskova’nın Suriye’deki hedeflerine nasıl ulaştığına yakından dikkat etmek durumundadır (Kofman ve Rojansky, 2018, s. 9). Gerek Moskova’nın Suriye konusundaki çekinceleri gerekse de Lavrov’un açıklamaları son tahlilde Rusya’nın Primakov Doktrini⁹’ni akıllara getirmektedir. Rusya’nın ABD merkezli tek kutuplu bir dünya düzenine asla izin vermeyeceğini varsayan doktrin özellikle Suriye iç savaşı sürecinde Rusya’nın müdahil olma biçimlerinin de temel felsefesi olmuştur.

Rusya, 2013 yılında Esad’ın Guta kimyasal saldırısının ardından Obama tarafından ilan edilen “kırmızı çizgi”nin uygulanamaması durumunu lehine çevirerek diplomatik ve stratejik üstünlük sağlamıştır. Kimyasal silahların tasfiye edilmesini öneren Rusya’nın güçlenen uluslararası meşruiyeti, ABD’nin Suriye’deki etkililiğini azaltarak Esad rejimine açık bir destek mesajı göndermiştir. Sürecin devamında Rusya’nın sahadaki dost aktörleri cesaretlendirmesi özellikle rejim güçleri için ABD’ye yönelik ihanet algısının artmasına neden olmuştur (Yükselen, 2020, s. 38). 2015 yılında, merkezinde ABD’nin rol aldığı BM destekli barış sürecinin başarısızlığı Rus askerî müdahalesinin ardından rejim için muhalefetten topraklarını geri almaya başladığı yeni bir ittifak süreci başlatmıştır. Rusya DEAŞ’a karşı operasyonlardan açıkça çekilen ABD ile hava sahalarının kontrolünü etkili bir şekilde paylaşarak ülkenin batısındaki hava kontrolünü eline aldı. Ayrıca ABD destekli SDG’nin ilerleyişinde duyduğu endişe ile Ankara, çıkarlarını Moskova ile yeniden hizaladı. Moskova’nın batı destekli Cenevre müzakereleri yerine Astana ve Soçi görüşmelerini başlatması ve İran ile birlikte üçlü ittifakı oluşturup Türkiye’yi Esad karşıtı batı tutumundan koparması neticesinde ABD katılımı olmadan Suriye krizi yönetilmeye başlandı. Rusya’nın krizdeki merkezi konumu; aynı zamanda İran ve İsrail, Suriye Kürtleri ve Türkiye gibi önemli bölgesel rakipler arasında arabuluculuk yapmasına da olanak tanıdı (Hinnebusch, 2020, s. 82).

Ankara ve Moskova ile Soçi ve Astana görüşmelerinde masaya oturan üçüncü isim olan Tahran, Şah’ı deviren kendi devrimci deneyimlerinden yola çıkarak Esad’a karşı başlayan ayaklanmaları “İslami Uyanış” konseptinde değerlendirmiştir. Bölgedeki en önemli ittifaklarını sürdürme gayesiyle çatışmanın başlarında Esad’a retorik destek sağlayan danışmanlık rolü sonrasında, çok uluslu Şii milis gruplarının örgütlenmesi ve eğitimi konusunda açık bir askerî müdahale yöntemine geçen İran’ın çatışmaya müdahalesini meşrulaştırmak için dini figürasyonu da kullandığı söylenebilir (Wastnidge, 2017, s. 152). Ocak 2012’de Kudüs Gücü’nün komutanı General Kasım Süleymani’nin Şam’a yaptığı ziyaret İran’ın Suriye rejimi desteklemesi açısından önemli bir gelişme olarak ortaya çıkmaktadır. Ziyaret sonrasında yapılan kapsamlı güvenlik stratejisi uygulamaları, Şii İran’ın Esad’ı garantörlüğü altına alma çalışmalarının sahadaki yansımaları olarak görülmüştür. Tahran Suriye bankalarına yaptığı kredi limitleri ve ödeme kolaylıkları ile Şam’ın batı ve Arap ülkelerinin yaptırımlarını atlatmasına yardım etmiştir. İran Devrim Muhafızları Kolordusu (IRGC), Suriye Ulusal Savunma Güçleri birliğinin kurulmasına askerî yardımda bulunmuş; bu konuda da eski bir IRGC komutanının: “*İran, Suriye’de ikinci bir Hizbullah kurdu*” övünüşü ile gücün genel performansı özetlenmiştir. 2012 ve 2013 yıllarında İranlı birliklerin gündeme yansıyan çatışma görüntüleri Halep ve Şam merkezli koridorun İran için önemi hususunda saha yansımasını ifade eden net görüntülerdir (Crosston, 2014, s. 107).

İran nezdinde 1979 devriminden bu yana tek tutarlı müttefik olan Suriye, İranlı liderler tarafından “35. Vilayet” olarak da benimsenmiştir. Lübnan’daki Hizbullah için de çok önemli bir geçiş yolu olan Esad’ın Alevi azınlık tarafından yönetilen rejimi, İran için Suudi Arabistan ve ABD’nin etkisine karşı çok önemli bir tampon görevi de görmektedir. Bu arka planla yola çıkıldığında Hizbullah’ın Eski Genel Sekreteri Nasrallah’ın 2011’deki ayaklanmaların ardından tüm Suriyelileri rejimin yanında durmaya davet etmesi mantıklı bir temele oturmaktadır. Hizbullah ayaklanmalar döneminde askerî bir rol oynadığını reddetmemiş, hükûmet karşı gösterilerin aktif olarak

⁹ Primakov Doktrini, 1990’larda formüle edilmiş bir Rus Siyasi Doktrini, Rusya’nın ulusal güvenliğinin süper güç statüsüne dayandığını ve bu nedenle Rusya’nın Amerika Birleşik Devletleri liderliğinde tek kutuplu bir uluslararası düzenin oluşumuna izin veremeyeceğini varsayar.

bastırılmasında yer almıştır. Gösterilerin devamında hükûmet karşıtlarının İran ve Hizbullah'ı da protesto ederek Nasrallah posterlerini yaktıkları da görülmüştür. İran'ın Suriye'de vekil olarak kullandığı Hizbullah için Suriye rejiminin düşmesi hem Sünni Arap dünyasının çoğunluğu tarafından yine hor görülmesine hem de stratejik bir müttefiki ve İran'dan silah temin etme yolunu da kaybetmesine sebep olacak durumlar silsilesinin beraberinde gelmesi demektir (Fawzy, 2015, s. 490).

6. TARTIŞMA: DEVLET DIŞI SİLAHLI AKTÖRLERLE İŞ BİRLİĞİNİN RİSKLERİ VE FIRSATLARI

Günümüzde yaygın çatışma türü olarak görülen iç savaşlarda devlet dışı silahlı aktörlerin sıklıkla yer aldığı görülmektedir. Meşruiyet bağlamında düşünüldüğünde; devlet dışı silahlı aktörlerin (DDSA) ancak herhangi bir devlet tarafından tanınması durumunda meşruiyet kazandıkları fakat normatif olarak herhangi bir DDSA'nın bir devlet tarafından tanınır olmasının onu uluslararası bağlamda meşru kıldığı anlamına gelmediğini de ifade etmek gerekmektedir (Clément, Geis, ve Pfeifer, 2021, s. 10). Bu bağlamda ABD Deniz Harp Okulu'ndan Uluslararası Kamu Hukuku Profesörü Michael N. Schmitt *Meşruiyet ve Yasallık: Suriye'de İsyancılara Silah Sağlamak* (Legitimacy versus Legality Redux: Arming the Syrian Rebels) isimli çalışmada: “ABD, Suriye'deki isyancıları silahlandırmadan önce diğer devletlerin de isyancı gruplara silah vermesini meşrulaştıracak bir teamülün oluşmasına katkıda bulunabileceğini hesaba katmalıdır.” diyerek proxy warfare ismiyle tanımlanan vekâlet savaşlarının sahada uygulanırken meşruiyet hükmünün karşılıklı olarak gerekçelendirilmesinin uluslararası hukuk bağlamında kuralları ortadan kaldıran bir istisnayı doğurabileceği riskine dikkat çekmiştir (Schmitt, 2014, s. 159).

Özellikle Orta Doğu'da iç savaşlar ve çatışmalarda vekâlet güçlerinin kullanıldığı ve bunların bölge devletleri nezdinde meşruiyetinin tartışıldığı bilinmektedir. Orta Doğu'da varlık gösteren devlet dışı silahlı aktörlerin destek, etki ve hareket alanları şu şekilde ifade edilebilir:

Tablo 1. Suriye'deki Devlet Dışı Silahlı Aktörlerin Örgütsel Bilgileri

Aktör	Kuruluş/Ortaya Çıkış	Suriye Etki Alanı	Destek Veren Ülkeler
Kürt Yapıları / SDG Bileşenleri (YPG– SDG)	YPG - 2012 SDG- 2015	Kuzey ve Doğu Suriye: Kobani, Haseke, Kamışlı, Tel Abyad, Ayn İsa, Rakka çevresi, Deyrizor'un doğusu	ABD USCENTCOM desteği, Koalisyon Güçleri desteği ve zaman zaman Rus temasları
DEAŞ	2013	2014–2017 arasında Rakka, Deyrizor, Musul hattı; sonrasında hücre yapılanmalarıyla Deyrizor çölü, Humus çölü ve kırsal alanlar	Körfez ülkelerinden bireysel finansman ve yabancı savaşçı ağları
Hizbullah	Lübnan 1982 Suriye 'de 2012'den itibaren aktif	Şam kırsalı, Kalamun, Halep, Humus kırsalı, Lübnan sınır hattı; kritik cephelerde rejim lehine operasyonel güç	Ana destekçisi İran, Suriye 'de rejime lojistik ve operasyonel destek vermiştir.

SDG'ye Bağlı
Yerel Milisler

2015 yılında
SDG'ye entegre
oldular.

Rakka, Tabka,
Deyrizor'un doğusu ve
Haseke kırsalı

ABD CENTCOM
tarafından eğitim, lojistik
ve hava desteği

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Çalışmanın tartışma bölümü bağlamında Tablo 1 incelendiğinde; empirik olarak ortaya konan bulguların özet bir diyagramı görülmektedir. Suriye iç savaşı döneminde devlet dışı silahlı aktörlerin ortaya çıkış veya savaşa dâhil olma tarihleri iç savaşın başladığı tarihe denk gelmekte, tarafların özellikle Suriye'ye sınır komşusu veya bölge üsleri bulunan devletler aracılığı ile desteklendiği görülmektedir.

Shelling, (1966) *Arms and Influence* isimli kitabında vekâlet savaşlarının risklerinden bahsederken asıl ve vekil arasındaki gücün *sömürücü, zorlayıcı, kültürel, anlaşmaya dayalı veya eylem bazlı* olduğunu ifade etmiştir (Schelling, 1966, s. 94). Yapılan bu önerme özellikle Suriye iç savaşı bağlamında *riskin nasıl manipüle edildiği* ile değerlendirildiğinde ise devlet dışı silahlı aktörlerin pratik olarak anlaşmanın bitiminde sömürülen taraf olduğu ifade edilebilir. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin Mart 2025 raporuna göre, 2011 yılından bu yana Suriye iç savaşında sivil olmayan ölümlerin sayısının toplamda 347.082 kişi olduğu ve bunlardan 11.768 kişinin ise Suriye Demokratik Güçleri (SDG) grubundan olduğu ifade edilmiştir. Rapor aynı zamanda Lübnan Hizbullah'ının kaybının 1.830, DEAŞ'ın kaybının 41.459, SDG'ye bağlı yerel milislerin ise 3.275 kayıp verdiğini ifade etmektedir (SOHR, 2025). Bunların yanında ABD'li resmî kaynaklardan alınan verilere göre *Operation Inherent Resolve* ismi ile adlandırılan ve Irak ve Suriye'deki USCENTCOM operasyonlarında toplam kaybın verildiği kaynaklarda ise ABD asker kaybının 496 olduğu ifade edilmiştir (U.S. Department of Defence, 2025). NATO'nun Soğuk Savaş sonrasında özellikle Doğu Avrupa ülkelerinin Batı ile bütünleşmelerini sağlama amacına odaklanması ve Orta Doğu ülkeleri konusunda yetersiz kalması, bölge ülkelerinin NATO üyesi ülkeler ile sömürgeci geçmişlerinin olmasından da kaynaklı olarak ABD'nin ilgi odağını Orta Doğu'ya çevirmiştir (Günyel, 2022, s. 220). ABD'nin Orta Doğu'da Cumhuriyetçi Parti lideri ve eski Amerikan Başkanı George W. Bush döneminde Suriye'yi merkeze aldığını söylemek mümkündür. Özellikle Soğuk Savaş sonrası iki ülke arasındaki sınırlı yakınlaşma, Başkan Esad'ın Suriye'de ABD liderliğindeki Soğuk Savaş sonrası uluslararası düzene yeniden uyum sağlama kararının bir sonucu olarak görülmektedir. Fakat Körfez Krizi sonrasında ABD ve Suriye ilişkileri dönüm noktasına gelmiştir. Taktik ve diplomatik olarak geliştirilmeye çalışılan ilişkiler yapısal güvensizlikler nedeniyle stratejik ortaklıklara dönüşmemiştir. Bu açıdan bakıldığında ise Suriye iç savaşı ABD için yeni bir Suriye ve yeni bir Orta Doğu dizaynı anlamında büyük bir fırsat olarak görülmekte idi (Salık, 2023, s. 74). Suriye meselesi ABD, Rusya, İsrail, İran ve Türkiye açısından ortak çıkarların kesişme noktasıdır. Amerika bu durumda Suriye üzerinde yürüttüğü ferdi politikalarından fayda alamamıştır. Yapılan hatalar ve diğer bölge devletlerini görmezden gelerek uygulanan politikalar, Suriye'de 2011'den itibaren durumu daha da kötüye götürmüştür. Bu hatalar silsilesi öncelikle en başta Esad'ın istifaya zorlanması ile başlamış; sonra ise Washington tarafından Esad'a rakip grupların eğitilmesi, donatılması ve finansman desteği ile devam etmiştir (Mamasoliev, 2024, s. 48).

Suriye'deki vekâlet savaşlarının ABD için uzun vadeli etkilerini tartışırken ABD Savunma Bakanlığı'nın 2012 yılında yayınladığı İki Yıllık İstikrar Operasyonları Yetenek Değerlendirme raporundaki (*Biennial Assessment of Stability Operations Capabilities*) şu cümleyi es geçmemek gerekir: "...savaşın büyük stratejik hedefi asla sadece olumlu bir askerî sonuç elde etmek veya düşmanı yenmek değildir. Hedef, siyasi, ekonomik ve güvenlik açısından mümkün olduğunca kalıcı bir zafer kazanmaktır." Bugün daha da kritik hâle gelmiş olan bu düşünce biçimi, bu tip operasyonlara daha ciddi bakılması anlamında önemli dersler içermektedir. Suriye gibi örneklerin günümüzde bu noktayı apaçık gösterdiği kesindir (Cordesman, 2017, s. 4).

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma USCENTCOM ve SDG iş birliğinin Suriye iç savaşında yalnızca askerî bir ortaklık olmadığını, bunun yanında ABD'nin Orta Doğu'da izlediği jeopolitik stratejinin vekâlet aracı hâline gelmiş bir ortaklık olduğunu ortaya koymuştur. Başlangıçta DEAŞ ile mücadele kapsamında taktiksel

bir askerî iş birliği olarak ortaya çıkan bu ortaklık; sonrasında Türkiye, Rusya ve İran'ın bölgesel etkilerini sınırlama aracı olarak kullanılmış ve özellikle kuzeydoğu Suriye'de istikrârlı bir güvenlik alanı oluşturma amacıyla stratejik amaca evrilmiştir. ABD eski başkanı Dwight D. Eisenhower'ın "*dünyadaki en ucuz sigorta*" şeklinde tanımladığı vekâlet savaşlarını Suriye bölgesinde 2011'den itibaren askerî, istihbarî ve operasyonel anlamda SDG ile yürüten Washington'un birtakım hukukî düzenleme ve finansal destekle yürüttüğü bu iş birliği; bölgede komşu Türkiye, İran ve Rusya'ya rağmen devam eden bir çekişme hâline gelmiştir. Türkiye, Rusya ve İran mevkiidâşlarının Suriye iç savaşın akıbeti için bir araya geldiği görüşmeler ve ABD'nin iki başkanının da dolaylı olarak dâhil olduğu sancılı süreç, resmî olarak 8 Aralık 2024 tarihinde Suriye Arap Cumhuriyeti'nin rejim değiştirmesi ile son bulmuştur. 2025 yılının Aralık ayında ise DEAŞ'ın Palmyra saldırısına yanıt olarak USCENTCOM'un başlattığı "Operation Hawkeye Strike" ile taraflar arasındaki askerî angajman en üst seviyeye çıkmış ve USCENTCOM-SDG ikilisinin klasik terörle mücadele ortaklığı sürdürülmüştür. Fakat 2026 Ocak ayında ise Ahmed eş-Şara liderliğindeki yeni Şam yönetiminin Suriye'nin kuzeydoğusuna yönelik askerî harekâtı ve Trump yönetiminin sahadaki varlığını riskten arındırma stratejisi, CENTCOM'un rolünü kökten değiştirmiştir. Bu bağlamda imzalanan 18 Ocak 2026 ve 30 Ocak 2026 Mutabakatları SDG'nin azli olarak görülmüş ve örgütün artık Suriye ordusuna entegrasyonu uygun bulunmuştur. Önerilen ve kabul edilen bu yeni düzende, ABD'nin Suriye'deki yeni devlet inşası ve tasfiye politikasında SDG'nin artık müdahil veya müttefik olmadığı açıkça görülmektedir. Müdahil olan dış aktörlerin güçlerinden daha çok Suriye'nin sivil ve askerî kaybının yaşandığı savaş, özellikle devlet dışı silahlı aktörlerin kullanımı hususunda literatürün en güncel güvenlik konuları arasında yerini almıştır. Analiz SDG'nin bölgesel ve sınırlı bir güç olmasına rağmen sahadaki askerî destek ile etkili bir aktör hâline geldiğini göstermektedir. ABD'nin bölgedeki varlığı ve USCENTCOM'un desteğinin devam etmesinin SDG unsurlarının Suriye'de hâlâ aktör olarak bulunmalarını kolaylaştırdığını ifade etmek gerekir. Türkiye'nin güvenlik kaygısının yanında Rusya ve İran'ın bölgesel hamleleri SDG etkililiğini sınırlayan konular arasındadır. ABD'nin SDG'ye kazandırdığı statüko, düşük maliyetli bir nüfuz aracı olarak varlığını devam ettiriyor olsa da bölge devletlerinin karşı stratejilerinin ve ABD'nin uzun vadeli bölge politikalarının bu yapının geleceğini belirleyeceğini de ifade etmek gerekir.

Çalışmada özellikle başlıklandırılmış USCENTCOM ve SDG bölgesel iş birliği konusunda uluslararası hukukî düzenlemelerde yer alan ilgili maddelerden bahsedilmiştir. Meşruiyeti küresel anlamda kabul görmeyen devlet dışı silahlı aktörler her ne kadar kullanan ülkeler için "ekonomik" görünse de, uluslararası bağlamda devletlerin bu örgütlere verdikleri desteklerin hedef ülkenin yeniden yapılanmasında aynı dengeyi ifade etmemesi insani olarak kabul edilemez ve hafızalarda sürekli yer edecek bir konudur. Suriye'nin yeniden yapılanması için gerekli yekûnün, savaşın başlamasından bu zamana kadar harcanandan çok daha az miktarda olduğunu tahmin etmek zor değildir. Savaşla birlikte başlayan göç, biten ekonomi ve ülkenin yaşadığı imar sorunları henüz mültecilerin hâlâ göç ettikleri ülkelerde kalmalarının ana nedenidir. Bu açıdan bakıldığında savaş her ne kadar bitmiş olsa da trajedinin hâlâ devam ettiği söylenebilir. Sonuç itibarıyla USCENTCOM ve SDG ilişkisinin bölgede güven ve istikrardan çok, kırılganlığı derinleştirdiği görülmüştür.

EXTENDED ABSTRACT

Expanded Middle Eastern literature and collective studies on the region reveal that the United States' foreign policy toward the region has been characterized by a consistent and continuous pattern, independent of administrative shifts. This flexibility, coupled with global energy supply security (gasoline) and Israel's geopolitical aspirations, highlights protection as the key unifying variables in American foreign policy in the region. The Truman Doctrine, announced in 1947, a year before the narratives surrounding Israel, has been conceptualized in these studies as "the protection of the Middle East against the Soviet regime (the threat of communism)." This containment strategy was further reinforced by the Eisenhower Doctrine of 1957, establishing a doctrinal and institutional foundation for the geopolitical importance the US attributed to the Middle East.

The civil war that began in Syria in 2011 and the subsequent period created a hybrid conflict environment between state and non-state actors (NSSA). This study analyzes the design of strategic security cooperation between the United States Central Command (USCENTCOM) and the Syrian Democratic Forces (SDF) through the theoretical relationships between terrorism, proxy wars, and NSA

concepts. The main objective of the study is to establish a relationship between USCENTCOM, a state bureaucracy, and the SDF, a non-state actor, that goes beyond a tactical partnership and aims to create and shape a regional security architecture.

The United States' support for minority, militia, opposition, or separatist forces in target countries is a frequently employed foreign policy tool, as seen in the case of Cuba and also in the Middle East. This study evaluates the US cooperation with the Syrian Democratic Forces (SDF) through USCENTCOM within the framework of this strategy, considering regional dynamics; it analyzes whether this alliance has the potential to establish stability in the region in the long term or to deepen existing vulnerabilities. Simultaneously, the study discusses the implications of proxy wars, which serve as a cost-effective “cheap labor” for the US, within the discipline of international relations and legal frameworks, and comprehensively examines how Syria has been affected by these conflict dynamics during its 14-year war as of December 2025.

This research offers a comprehensive examination of the multifaceted military, intelligence, and socio-political dynamics underlying the cooperation between the United States Central Command (USCENTCOM) and the Syrian Democratic Forces (SDF). Analyzing the emergence of new regional power structures, the study highlights how initial tactical support and capacity-building initiatives evolved into a deep strategic partnership. The central argument of this article is that USCENTCOM has transcended its traditional military authority as non-state armed groups strive to maintain their internal autonomy and operational freedom. Instead of merely implementing strategic directives from Washington, USCENTCOM has emerged as a distinct, proactive “actor” in the formulation and implementation of American foreign policy in the Middle East. Simultaneously, the research demonstrates how the SDF, leveraging this high-level military and intelligence cooperation, has transformed from a decentralized militia into an entity engaged in a de facto “state-building” practice. Through the monopolization of regional governance and armed forces, the SDF systematically aims to enhance and consolidate its international legitimacy.

Methodologically, this study adopts a qualitative research design based on rigorous document-based analysis that systematically examines policy briefings, regional economic assessments, and military discourse. With this analytical perspective, the research questions the prevalent narrative that such proxy wars promote long-term peace. Ultimately, it concludes that the USCENTCOM-SDF collaboration fundamentally alters the regional balance of power. By empowering a non-state actor with state-like capabilities, this partnership exacerbates existing geopolitical fault lines, deepens regional fragility, and actively fuels a complex security dilemma among neighboring states, undermining prospects for sustainable stability in the Middle East.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazara aittir.

Yazar Katkıları: Yazar, çalışmanın tamamına katkı sunmuştur.

Çıkar Beyanı: Yazar ya da herhangi bir kurum/ kuruluş arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement: The author declare that the ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In the event of a contrary situation, the Journal of Public Administration and Policy has no responsibility and all responsibility belongs to the author of the study.

Author Contributions: The author has contributed to all parts and stages of the study.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors and/or any institution.

KAYNAKÇA

- Aftandilian, G. (2018). *U.S. Military Involvement in Syria. Pennsylvania: Strategic Studies Institute, US Army War College.*
- Aksu, M., ve Dere, A. (2021). İnsani Gelişmişlik Seviyesi İle Terör Arasındaki İlişki: İspanya Örneği. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*, 8(18), 1-18.
- Balanche, F. (2017, 8 2). The End of the CIA Program in Syria. www.foreignaffairs.com:https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2017-08-02/end-cia-program-syria# adresinden alınmıştır
- Balcı, A. ve Keser, A. (2023). Enerji Güvenliğinde Türkiye'nin Rolü ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44), 200-233.
- Balcı, A., Keser, A., ve Kocadaş, A. K. (2023). Siyasetin Kutsal Yüzü: Faşizm ve Totaliter Anlayışlar Üzerinden Bir Değerlendirme, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3),899-909.
- Bayramoğlu, Z. (2020). *Suriye İç Savaşı Özelinde PKK/YPG'nin The Wall Street Journal ve The Guardian Gazetelerinin Haberlerinde Çerçevesi*. T. (. Yerlikaya içinde, *Terörün Medyatikleştirilmesi PKK Örneği* (s. 59-87). İstanbul: SETA.
- Bellal, A., Giacca, G., ve Casey-Maslen, S. (2011). International law and armed non-state actors in Afghanistan. *International Review of the Red Cross*, 47-79.
- Bianchi, A. (2016). *Non-State Actors and International Law*. New York: Routledge.
- Bloomberg HT. (2021, 3 15). Erdoğan: Batı, Türkiye'nin Suriye'deki iç savaşı bitirme çabasına yardım etmeli. <https://www.bloomberght.com:https://www.bloomberght.com/erdogan-bati-turkiyenin-suriyedeki-ic-savasi-bitirme-cabasina-yardim-etmeli-2276517?page=3> adresinden alınmıştır
- Bulos, N., Hennigan, W., ve Bennett, B. (2025, 12 5). In Syria, militias armed by the Pentagon fight those armed by the CIA. www.latimes.com:https://www.latimes.com/world/middleeast/la-fg-cia-pentagon-isis-20160327-story.html adresinden alınmıştır
- Clément, M., Geis, A., ve Pfeifer, H. (2021). *Recognising armed non-state actors: risks and opportunities for conflict transformation*. Manchester : Manchester University Press.
- Cordesman, A. H. (2017). *Stability Operations in Syria T he Need for a Revolution in Civil-Military Affairs*. Washington: Army University Press.
- Crosston, M. D. (2014). Cold War and Ayatollah Residues: Syria as a Chessboard for Russia, Iran, and the United States. *Strategic Studies Quarterly*, 94-111.
- Çıkmaz, E., ve Aksu, M. (2019). *Suriyeli Mülteciler ve Güvenlik Sorunsalı: Kilis İli Örneği*. 13. Kamu Yönetimi Sempozyumu (KAYSEM 13) Tam Metin Bildiri Kitabı. (Ed. Ali Fuat Gökçe, Uğur Ülger, Seda Kulu ve Muhammed Aksu) (s.893-903). Nobel Yayıncılık
- Darıcı, A. B. (2023). *İstihbarat Sırları*. İstanbul: Destek Yayınları.
- Dent, E. (2020). *US Policy and The Resurgence of ISIS in Iraq and Syria*. Washington D.C.: Middle East Institute.

- Derin, M. (2025a). Soğuk Savaş Bağlamında Cumhuriyetçi Güven Partisi'nin Türkiye Siyasetindeki Konumu ve Uluslararası Güvenlik Dinamikleri. *Journal of History School*, 18 (78), 4609-4632.
- Derin, M. (2025b). "Kuzey Makedonya'nın Avrupa Birliği'ne Katılım Sürecinde Bulgaristan'ın Politik Etkileri", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 70, 257-267
- Esty, J. (2017). *Kissinger's Strategy in the Iraqi Kurdish Rebellion of 1972-75: False Start or Foundation of AmericanKurdish Partnership?* Yale: Yale University EliScholar – A Digital Platform for Scholarly Publishing at Yale.
- Fawzy, M. (2015). Iran and Hizbullah: A Very Special Relationship . *Annals of the Faculty of Arts, Ain Shams University*, 453-506.
- Gökçe, A. F., ve Aksu, M. (2020). *Otoriter Ülkelerde Devlet Terörü: Çin Halk Cumhuriyeti Üzerine Bir Değerlendirme*. 3. Uluslararası İnsan Çalışmaları Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı. 192–206.
- Gökçe, A. F. ve Aksu, M. (2025) Redefining Terror and Terrorism Concepts, *Asian Journal of Social Science and Management Technology*, 7(2), 52-61.
- Günyel, C. (2022). *Soğuk Savaş Sonrası NATO'nun Orta Doğu Politikası ve Bölgeye Olan Etkisi. VII. Uluslararası Orta Doğu Sempozyumu: Orta Doğu'da Siyasal ve Toplumsal İstikrar* (s. 216-221). İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Hinnebusch, R. (2020). *Proxy Wars and Spheres of Influence in Post-Isis Syria*. Barcelona: European Institute of the Mediterranean (IEMed) .
- Humud, C. E. (2022). *Syria and U.S. Policy*. Washington: Congressional Research Center.
- Humud, C. E., ve Blanchard, C. M. (2020). *Armed Conflict in Syria: Overview and U.S. Response* . Washington: Congressional Research Service .
- International Committee of the Red Cross. (1949). The Geneva Conventions Of 12 August 1949. <https://ihl-databases.icrc.org>.
- ISW. (2015, 7 2). Map Room. <https://understandingwar.org>: <https://understandingwar.org/analysis/map-room/> adresinden alınmıştır
- Jones, S. G. (2020). *Moscow's War in Syria*. Washington: Center for Strategic and International Studies.
- Knights, M., ve Wilgenburg, W. v. (2021). *Accidental Allies*. London: Bloomsbury Publishing Plc.
- Kofman, M., ve Rojansky, M. (2018). *What Kind of Victory for Russia in Syria?* Kansas: Army University Press.
- Lambeth, B. S. (2021). *Airpower in the War against ISIS*. Arlington: Mitchell Institute .
- Maguire, D. (2020). *A Perfect Proxy? The United States–Syrian Democratic Forces Partnership*. Virginia: Virginia Tech School of Public and International Affairs in Association with Virginia Tech Publishing.
- Mamasoliev, S. (2024). The United States in Syria. Why it still matters? *Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities*, 47-53.
- McInnis, K. J., ve McGarry, B. W. (2022). *United States Central Command*. Washington: Congressional Research Service.
- Michnik, W., ve Plakoudas, S. (2023). *Proxy Warfare on the Cheap: The Partnership between the USA and the Syrian Kurds* (Kurdish Societies, Politics, and International Relations). Pennsylvania: Lexington Books.
- Morrissey, J. (2017). *The Long War: CENTCOM, Grand Strategy, and Global Security (Geographies of Justice and Social Transformation)*. Georgia: University of Georgia Press.
- Mumford, A. (2013). *Proxy Warfare* . Polity: Cambridge.

- Ryu, S. (2023). *Managing US Involvement in Syria*. Washington: Marcellus Policy Analysis.
- Salehyan, I. (2009). The Delegation of War to Rebel Organizations. *Journal of Conflict Resolution*, 1-23.
- Salık, N. (2023). Between Constructive Engagement and Overt Confrontation: U.S. Foreign Policy towards Syria in the post-Cold War Era (1989-2009). Ankara: ODTÜ (Yayınlanmış Doktora Tezi).
- Schelling, T. (1966). *Arms and Influence*. New Haven: Yale University Press.
- Schmitt, M. N. (2014). Legitimacy versus Legality Redux: Arming the Syrian Rebels. *Journal of national security law ve policy*, 139-159.
- Self, A., ve Ferris, J. (2016). Dead Men Tell No Lies: Using Killed-in-Action (KIA) Data to Expose the PKK's Regional Shell Game. *Defence Against Terrorism*, 9-35.
- Siccardi, F. (2021). *How Syria Changed Turkey's Foreign Policy*. Washington: Carnegie Endowment for International Peace.
- SOHR. (2025, 3 20). 14th anniversary of Syrian Revolution | Nearly 657,000 persons killed since the onset of the revolution in March 2011. <https://www.syriahr.com>: <https://www.syriahr.com/en/358243/adresinden-alinmistir>
- Souleimanov, E. A., ve Dzutsati, V. (2018). *Russia's Syria War: A Strategic Trap?* Middle East Policy, 42-50.
- Stewart, J. G. (2003). Towards a single definition of armed conflict in international humanitarian law: A critique of internationalized armed conflict. *International Review of the Red Cross*, 313-350.
- Suriye Gündemi. (2018, 11 6). ABD'nin Suriye'deki Askeri Varlığı ve Lojistik Hattı. <https://www.suriyegundemi.com>: <https://www.suriyegundemi.com/abd-nin-suriye-deki-askeri-varligi-ve-lojistik-hatti> adresinden alınmıştır
- U.S. Central Command. (2025, 12 3). Mission. <https://www.centcom.mil>: <https://www.centcom.mil/ABOUT-US/COMMAND-PRIORITIES/> adresinden alınmıştır
- U.S. Department of Defence. (2025). *Casualty Status*. Washington: U.S. Department of Defence.
- United States Congress. (2019, 12 20). *Consolidated Appropriations Act, 2020*. Washington: U.S. Government Publishing Office.
- Votel, B. J., ve Keravuori, E. R. (2018). *The By-With-Through Operational Approach*. Washington: National Defense University Press.
- Wastnidge, E. (2017). Iran and Syria: An Enduring Axis. *Middle East Policy*, 148-159.
- Yanarışık, O. (2021). Terörizm ve Medya Çerçevelemesi. *Liberal Düşünce Dergisi*, 241-256.
- Yeşiltaş, M., ve Duran, B. (2018). *Ortadoğuda Devlet Dışı Silahlı Aktörler Terör Örgütleri Milisler Vekil Güçler*. Ankara: SETA.
- Yetkin, M. (2024). *Meraklısı için Ortadoğu Kitabı*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Yükselen, H. (2020). *Turkey and Russia in Syria*. Ankara: SETA.